

B. Osobitná časť

K § 1

V reakcii na aktuálnu situáciu týkajúcu sa šírenia ochorenia COVID – 19, sa v čase trvania vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu (ďalej len „mimoriadna situácia“), kedy nie je možné, najmä vzhľadom na prijaté rozhodnutia Ústredného krízového štábu v súvislosti s hrozbou vírusu COVID-19 a súvisiace rozhodnutia, režimové opatrenia a usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR, objektívne plniť zo strany poskytovateľov sociálnych služieb, ale aj orgánov územnej samosprávy niektoré z podmienok a v požadovanom rozsahu uplatňovať niektoré práva prijímateľa sociálnej služby, resp. fyzickej osoby, ktorá je odkázaná na poskytovanie sociálnej služby, a plniť niektoré povinnosti pri poskytovaní sociálnej služby, ustanovené v zákone o sociálnych službách, sa navrhuje:

- neuplatňovať právo prijímateľa sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb na utvorenie podmienok na zabezpečenie osobného kontaktu s osobou, ktorú si určí. Ide o reakciu na dočasný zákaz návštev, a to vrátane rodinných príslušníkov klientov v zariadení sociálnych služieb s cieľom zamedziť šíreniu nákazy COVID-19 v týchto kolektívnych zariadeniach s kumuláciou rizikovej skupiny osôb. Za tohto skutkového stavu zákazu návštev v zariadení sociálnych služieb, ide o objektívnu nemožnosť bezvýhradného napĺňania tohto práva osobného kontaktu pre každého prijímateľa sociálnej služby. Týmto však nie je dotknutá potreba dodržiavania kontaktov napríklad prostredníctvom internetu či telekomunikačných zariadení a nie je ním dotknutá ani potreba jedného zo základných etických princípov starostlivosti a ošetrovateľstva, a to umožnenie osobného kontaktu prijímateľa sociálnej služby v konečnej fáze jeho ľudského života s blízkou osobou, a to pri dodržaní hygienicko-epidemiologických požiadaviek.

- neuplatňovať povinnosť samosprávy poskytnúť alebo zabezpečiť pobytovú sociálnu službu (pri odkázanosti fyzickej osoby na sociálnu službu podmienenú odkázanosťou) uvedenú v § 34 až 40 zákona alebo zabezpečiť jej poskytovanie (dôvodom je najmä snaha minimalizovať počas mimoriadnej situácie neželateľné zoskupovanie rizikových osôb v skupinách v kolektívnych zariadeniach, a uprednostňovať ich dobrovoľnú domácu izoláciu, a to so zabezpečením potrebnej formalizovanej i neformalizovanej pomoci a podpory v ich prirodzenom domácom prostredí); to však neplatí, ak je fyzická osoba, odkázaná na bezodkladné poskytnutie alebo zabezpečenie poskytovania tejto sociálnej služby podľa § 8 ods. 6 zákona a bezprostredne pred začatím poskytovania tejto sociálnej služby absolvovala najmenej štrnásťdňový pobyt (preventívnu karanténu na karanténnom mieste) v zariadení určenom obcou alebo vyšším územným celkom na účel prijímania nových klientov alebo sa jej poskytovala ústavná zdravotná starostlivosť v zdravotníckom zariadení, a absolvovala počas tohto pobytu alebo ústavnej zdravotnej starostlivosti testovanie na ochorenie COVID-19 s negatívnym výsledkom. Oddelenie novo prijímaných klientov do zariadení sociálnych služieb na dobu 14 dní od ostatných klientov tohto zariadenia a následné vykonanie ich testovania na COVID -19 je potrebné vnímať ako preventívne opatrenie - nejde teda o prípady osôb podozrivých z nákazy (suspektných osôb), alebo o prípady osôb, u ktorých je potvrdené ochorenie COVID 19. Oddelenie novo prijímaného klienta od ostatných klientov na dobu 14 dní vyplýva zo všetkých aktuálnych poznatkov k ochoreniu a inkubačnej dobe tohto ochorenia. Obec alebo vyšší územný celok je povinný túto sociálnu službu pre bezodkladne odkázanú fyzickú osobu zabezpečiť aj v prípade, ak si vybrala poskytovateľa sociálnej služby,

ktorý má vytvorenú miestnosť/miestnosti, v ktorej prijímateľ sociálnej služby, oddelene od ostatných prijímateľov sociálnej služby, absolvuje najmenej štrnásťdňový pobyt (preventívnu karanténu) a testovanie na ochorenie COVID-19.

Navrhovaná právna úprava vychádza z vládou SR prijatého uznesenia č 220/2020 a Plánu predchádzania vzniku a šírenia ochorenia COVID – 19 u fyzických osôb prijímaných do vybraných pobytových zariadení sociálnych služieb podmienených odkázanosťou v čase mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti so šíriacim sa ochorením COVID-19 a rozšíreného núdzového stavu na zariadenia sociálnych služieb poskytujúce ošetrovateľskú starostlivosť, v súlade s ktorým možno do uvedených zariadení prijať klienta až po absolvovaní preventívnej karantény na karanténnom mieste a s negatívnym výsledkom testovania na COVID-19. V nadväznosti na to sa zároveň navrhuje neuplatňovať ani povinnosť neverejného poskytovateľa sociálnej služby prijať na základe požiadavky samosprávy klienta, ak má voľné miesto, ak nespĺňa vyššie uvedené podmienky odkázanosti na bezodkladné poskytnutie sociálnej služby v zariadení, absolvovania preventívnej karantény a testovania;

- nemožnosť prijať do zariadenia sociálnych služieb podmieneného odkázanosťou, uvedeného v § 34 až 39 zákona ani fyzickú osobu bez zabezpečenia poskytovania tejto sociálnej služby obcou a vyšším územným celkom (tzv. samoplatcu), ak nie je aj u tejto fyzickej osoby splnená podmienka bezodkladnosti a absolvovania štrnásť dňovej preventívnej karantény v zariadení určenom zariadení alebo v oddelených priestoroch zariadenia (na karanténnom mieste) alebo poskytovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, a absolvovania počas tejto karantény alebo ústavnej zdravotnej starostlivosti testovania na ochorenie COVID-19; dôvodom takto koncipovanej úpravy je aj v prípade tzv. samoplatcov zabezpečiť právne podmienky na bezpečnosť poskytovanej sociálnej služby, ochranu života a zdravia prijímateľov sociálnych služieb v zariadeniach s rizikovou cieľovou skupinou osôb v súvislosti s hrozbou šírenia ochorenia COVID-19;

- neplnenie vybraných lehôt, ktorých nedodržanie (ani po výzve vyššieho územného celku) je dôvodom na výmaz z registra a zánik oprávnenia na poskytovanie sociálnej služby. Ide o neplnenie takých povinností zo strany poskytovateľa sociálnej služby, u ktorých to vzhľadom na mimoriadnu situáciu objektívne nie je možné, resp. je sťažené (napr. neplnenie si oznamovacej povinnosti voči vyššiemu územnému celku v ustanovenej lehote, nezačatie poskytovania sociálnej služby do 6-tich mesiacov od zápisu do registra alebo neuloženie výročnej správy do registra účtovných závierok v ustanovenej lehote). Podstatou takejto úpravy je zníženie administratívneho zaťaženia poskytovateľov sociálnych služieb, ako aj vyšších územných celkov počas mimoriadnej situácie, týmto však nie je dotknutá povinnosť poskytovateľov sociálnych služieb poskytovať kvalitnú sociálnu službu tak, aby neboli ohrozené práva jej prijímateľov;

- poskytovanie týždennej pobytovej formy sociálnej služby v zariadení aj počas sobôt, nedeľ, štátnych sviatkov a ďalších dní pracovného pokoja, ak sa prijímateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby nedohodnú počas obdobia mimoriadnej situácie na prerušení poskytovania sociálnej služby. Navrhovaná zmena súvisí s potrebou predchádzania vzniku a šírenia prenosného ochorenia COVID- 19 a možným ohrozením zdravia, a to aj v nadväznosti na vydané odporúčanie príslušného orgánu verejného zdravotníctva zdržovať sa v domácom prostredí a obmedziť návštevy a zdržať sa sociálnych kontaktov, stretávaní sa s inými osobami a účasti na skupinových aktivitách, a to najmä vo vzťahu k najviac ohrozenej skupine obyvateľstva, ktorou sú starší ľudia a ľudia s chronickými zdravotnými problémami,

čo nie je možné pri týždennej pobytovej forme sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb, kedy dochádza zákonite k pravidelnému striedaniu prostredia, v ktorom sa prijímatelia tejto formy poskytovanej sociálnej služby zdržiavajú, nakoľko víkendy a sviatky netrávia klienti v zariadení;

V odseku 2 sa navrhuje v čase trvania mimoriadnej situácie a v období do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude ukončená mimoriadna situácia

- neuplatňovať povinnosť poskytovateľa sociálnej služby v útulku, v domove na pol ceste a v zariadení núdzového bývania dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na ich celkovom počte podľa prílohy č. 1 zákona, a to aj vzhľadom na povahu a charakter týchto sociálnych služieb krízovej intervencie a jej cieľovú rizikovú skupinu, vo vzťahu ku ktorej je potrebné v tejto mimoriadnej situácii zabezpečiť ubytovanie a podmienky na dodržiavanie hygienicko-epidemiologických požiadaviek a u ktorej prechodný nedostatok najmä odborných zamestnancov neohrozí bezpečnosť poskytovanej sociálnej služby. V dôsledku objektívne možného kumulatívneho výskytu nariadenej karantény, izolácie, ale aj čerpania OČR u zamestnancov poskytovateľa tejto sociálnej služby je preto umožnené v tejto mimoriadnej situácii dočasne upustiť od bezvýhradného dodržiavania personálneho normatívu;

- poskytovať pobyt cieľovej skupine ľudí bez domova v nocľahárni bez jeho obmedzenia len na čas prenocovania, t.j. počas celého dňa, s cieľom prevencie a eliminácie šírenia ochorenia COVID-19 vo vysokorizikovej cieľovej skupine ľudí bez domova, resp. možnosti jeho šírenia touto cieľovou skupinou. Navrhovaná zmena je zosúladená so schváleným nariadením vlády SR č. 70/2020, ktorým sa ustanovujú niektoré podmienky financovania sociálnych služieb v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a ktorým sa finančný príspevok poskytovaný z kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na spolufinancovanie sociálnej služby v nocľahárni zvýšil zo 120 € na 150 € na klienta na mesiac, nakoľko z dôvodu nepretržitej prevádzky nocľahární sa zásadným spôsobom zvyšuje časový aj vecný rozsah poskytovanej sociálnej služby a následkom toho sa poskytovateľom sociálnej služby v nocľahárni zvyšujú súvisiace náklady na poskytovanie tejto sociálnej služby;

- neuplatňovať výmaz z registra poskytovateľov sociálnych služieb z dôvodu neplnenia stanovených finančných podmienok poskytovania sociálnej služby, ak je dôvodom na ich neplnenie mimoriadna situácia. Ide napr. o neplnenie finančných podmienok z dôvodu evidovaných nedoplatkov, ktoré mohlo poskytovateľovi sociálnej služby vzniknúť z objektívne sťažených a obmedzených príjmových možností poskytovateľa v mimoriadnej situácii.

K § 2

Navrhuje sa v terajšej mimoriadnej situácii umožniť poskytovanie domácej opatrovateľskej služby aj fyzickej osobe, ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy ochorením COVID-19 alebo ktorá má ochorenie COVID-19, ak by bol neposkytnutím domácej opatrovateľskej služby ohrozený život alebo zdravie tejto fyzickej osoby. Predpokladá sa, vzhľadom na rizikovú skupinu prijímateľov tejto sociálnej služby a povahu a charakter ochorenia COVID- 19, že pôjde o výnimočné opatrenie v prípade, že nebude možné

v konkrétnom čase zabezpečiť poskytovanie zdravotnej starostlivosti v špecializovanom zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti. Ide o vytvorenie právnych podmienok na možnosť nevyhnutného zabezpečenia pomoci a podpory, a to v nevyhnutnom rozsahu vybranými úkonmi aj v rámci poskytovania domácej opatrovateľskej služby (napr. nákup potravín, donáška jedla do domu, vyzdvihnutie a nákup liekov), pri zabezpečení minimalizácie rizika ohrozenia života alebo zdravia prijímateľa sociálnej služby a opatrovateľa; t.j. musia byť splnené hygienicko-epidemiologické požiadavky a vybavenosť opatrovateľa potrebnými osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami.

K § 3

Prijímateľ sociálnej služby, vzhľadom na jeho zákonom o sociálnych službách ustanovenú právnu ochranu pred platením úhrady neprimeranej jeho príjmu, majetku a rodinným pomerom, platí úhradu za sociálnu službu ku dňu požadovanej splatnosti tejto úhrady podľa svojho príjmu a príjmu osôb, ktorých príjmy sa s ním spoločne posudzujú. V aktuálnej mimoriadnej situácii môžu nastať objektívne skutočnosti, pre ktoré nie je možné, na účely určenia povinnosti platenia úhrady za poskytovanie sociálnej služby ku dňu jej splatnosti, obstarat' a predložiť doklady o príjme (napr. nemožnosť doklad vystaviť, resp. si doklad prevziať). Vzhľadom na to sa navrhuje do doby odstránenia týchto objektívnych dôvodov nahradiť potvrdenie a doklady o príjme čestným vyhlásením tejto fyzickej osoby o výške príjmu. Obsah zmluvných záväzkov v súvislosti s povinnosťou platenia úhrady ku dňu jej splatnosti dohodnutých v uzatvorenej zmluve o poskytovaní sociálnej služby by mal upravovať aj následok nepravdivosti (zavinenej alebo nezavinenej) údajov o príjme uvedených v čestnom vyhlásení a súvisiaci záväzok prijímateľa sociálnej služby - povinnosť doplatiť v ustanovenej lehote od preukázania tejto nepravdivosti, neoprávnené nezaplatenú úhradu za sociálnu službu alebo jej časť v rozhodnom období.

K § 4

Navrhuje sa, aby sa počas trvania mimoriadnej situácie a v období do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude ukončená mimoriadna situácia, finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby poskytovaný samosprávou poskytoval

- neverejnemu poskytovateľovi ambulantnej formy sociálnej služby v zariadení podmienenom odkázanosťou v plnej výške aj vtedy, ak sa sociálna služba neposkytuje z dôvodu mimoriadnej situácie (pozastavenie poskytovania sociálnej služby prijímateľom ambulantnej sociálnej služby nariadené poskytovateľom tejto formy sociálnej služby príslušným orgánom v oblasti verejného zdravotníctva), ak tento neverejný poskytovateľ sociálnej služby prostredníctvom svojich zamestnancov poskytuje sociálnu službu v domácom prostredí prijímateľa sociálnej služby alebo poskytuje týmito zamestnancami sociálne poradenstvo, pomoc pri zabezpečovaní nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb alebo pomoc pri nevyhnutných úkonoch sebaobsluhy fyzickým osobám, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím; obmedzené poskytovanie sociálnej služby (Opatrenie ÚVZ SR z 24.3.2020 o dočasnom pozastavení poskytovania ambulantných sociálnych služieb podmienených odkázanosťou), ako aj faktické neprijímanie tejto sociálnej služby zo strany klientov, z dôvodu obavy o svoj život a zdravie pri pobyte v kolektívnom zariadení, má svoje nesporné dôsledky na prevádzkovateľov tejto pobytovej sociálnej služby v zariadení,

- pri pobytovej (celoročnej a týždennej) sociálnej službe aj v počas neprítomnosti prijímateľa sociálnej služby dlhšej ako 30 dní, a to v plnej výške (ide najmä o neobsadenosť vyvolanú neprítomnosťou klientov z hľadiska ich obáv z prítomnosti a pobytu v kolektívnom zariadení v rámci rizikovej skupiny počas pandémie COVID-19). To sa však bude uplatňovať preto len na tých prijímateľov sociálnej služby, na ktorých sa už ku dňu vyhlásenia mimoriadnej situácie poskytoval finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby.

Navrhovaná úprava vychádza na jednej strane z potreby eliminácie nepriaznivých ekonomických dôsledkov súvisiacich s aktuálnou mimoriadnou situáciou a s ňou súvisiacou faktickou a pretrvávajúcou neprítomnosťou prijímateľov sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb, a na druhej strane zabezpečenia verejného záujmu na udržateľnosti a dostupnosti týchto sociálnych služieb a udržaní a podpore zamestnanosti a zamestnateľnosti v sociálnych službách, a je legislatívnym opatrením zmierňujúcim dôsledky dočasnej neobsadenosti miest v týchto zariadeniach v krízovom období, obdobne ako to bolo vykonané v prípade finančných príspevkov poskytovaných na spolufinancovanie sociálnych služieb vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb z rozpočtovej kapitoly ministerstva (ktoré však spolufinancuje iba náklady na mzdy a nie iné objektívne vznikajúce ekonomicky oprávnené náklady poskytovateľov, ktoré vznikajú i počas obmedzenej prevádzky) a zároveň eliminovať dôsledky Opatrenia ÚVZ SR z 24. 3. 2020 o dočasnom pozastavení poskytovania ambulantných sociálnych služieb podmienených odkázanosťou.

Uvedené navrhované úpravy spôsobu výpočtu finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby a jeho poskytovania sa budú vzťahovať len na miesta, ktoré boli u neverejných poskytovateľov obsadené prijímateľmi sociálnej služby s finančnou podporou poskytovania tejto sociálnej služby poskytovaním finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní tohto finančného príspevku ku dňu vyhlásenia mimoriadnej situácie.

K § 5

Navrhuje sa, aby lehoty v správnych konaniach vedených príslušnými orgánmi územnej samosprávy v oblasti sociálnych služieb (napr. rozhodovanie o odkázanosti na sociálnu službu, o povinnosti rodičov alebo detí platiť úhradu za klienta, o výmaze z registra) neplynuli, ak v čase trvania mimoriadnej situácie nie je z dôvodu negatívnych následkov mimoriadnej situácie objektívne možné, alebo je sťažené zabezpečiť podklady na vydanie rozhodnutia (napr. lekárske nálezy a posudky), a to tak zo strany účastníka konania, v lehote určenej správnym orgánom, ako aj zo strany správneho orgánu, v rámci jeho vlastného zisťovania pri uplatňovaní zásady materiálnej pravdy, v procesnej lehote ustanovenej zákonom o správnom konaní, a to až do doby odstránenia tejto objektívnej prekážky postupu v konaní a rozhodovaní vo veci, najneskôr do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude ukončená mimoriadna situácia. Pôjde vo svojich dôsledkoch o neplynutie ustanovených lehôt určených správnym orgánom a procesných lehôt, čo umožní v tejto mimoriadnej situácii tak účastníkom týchto konaní, ako aj správneho orgánu vytvorenie podmienok na náležité zistenie skutkového stavu a obstaranie podkladov potrebných na rozhodnutie vo veci, bez uplatnenia sankcií za nedodržanie ustanovených lehôt, resp. bez potreby uplatňovania inštitútu predĺženia lehoty so súvisiacimi vyvolanými administratívnymi procesnými postupmi.

K § 6

Návrhom sa upravujú kvalifikačné predpoklady pre výkon pracovnej činnosti opatrovateľky v čase mimoriadnej situácie tak, že opatrovateľku bude môcť dočasne na základe uzatvoreného pracovnoprávneho vzťahu vykonávať aj fyzická osoba, ktorá nespĺňa podmienky ustanovené zákonom. Podmienkou je však zaškolenie takéhoto zamestnanca inou opatrovateľkou, ktorá spĺňa zákonom stanovené podmienky pre výkon pracovnej činnosti opatrovateľky. Dôvodom pre prijatie navrhovanej zmeny je nárast počtu fyzických osôb, odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby pri sebaobsluže, ako aj pretrvávajúci a aktuálny nedostatok opatrovateliek z dôvodu čerpania PN, OČR, ako aj dočasné pozastavenie akreditovaných kurzov opatrovania, ktoré z objektívnych dôvodov nie je možné ukončiť.

Vecný a časový rozsah zaškolenia určí konkrétny poskytovateľ sociálnej služby v závislosti od úkonov, ktoré bude opatrovateľ podľa odseku poskytovať prijímateľom sociálnej služby, a to aj podľa druhu poskytovanej sociálnej služby.

K § 7

Vzhľadom na vybrané navrhované zmeny podmienok poskytovania a financovania sociálnej služby upravené v návrhu nariadenia sa navrhuje, aby sa neuplatňovali tie ustanovenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby a zmluvy o poskytnutí finančného príspevku, ktoré nebudú v súlade s osobitne ustanovenými podmienkami.

K § 8

Vzhľadom na to, že návrhom tohto nariadenia sa upravuje neplynutie vybraných lehôt, ktorých nedodržanie (ani po výzve vyššieho územného celku) je dôvodom na výmaz z registra a zánik oprávnenia na poskytovanie sociálnej služby, navrhuje sa, aby aj v prípade, že v čase mimoriadnej situácie, avšak do účinnosti tohto nariadenia poskytovateľ sociálnej služby poskytovateľ nespĺnil oznamovaciu povinnosť voči vyššiemu územnému celku v ustanovenej lehote alebo nezačal poskytovať sociálnu službu do šiestich mesiacov od zápisu do registra, mu vyšší územný celok toto zmeškanie odpustí, ak zmeškaný úkon vykoná do 30 dní od skončenia mimoriadnej situácie.

Rovnako sa ustanovuje aj ochrana účastníkov konania, ktorým príslušný správny orgán ustanovil v týchto správnych konaniach vo veciach sociálnych služieb, ktoré neboli ukončené do dňa vzniku tejto mimoriadnej situácie, lehotu na vykonanie úkonu v rámci tohto konania (napr. predloženie dokladu, písomného vyjadrenia), a táto lehota uplynula v čase trvania mimoriadnej situácie do nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia. Ustanovuje sa v tomto prípade odpustenie zmeškania tejto lehoty, ak účastník tohto správneho konania, ako povinná osoba, zmeškaný úkon vykoná do 30 dní po odstránení objektívnej prekážky jeho vykonania, najneskôr do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude ukončená mimoriadna situácia.

K § 9

Vzhľadom na mimoriadnu naliehavosť sa navrhuje, aby nariadenie nadobudlo účinnosť už dňom vyhlásenia.